

ПРОБЛЕМА СОЦІАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ В ПОЗАУРОЧНИЙ ЧАС

*Золотарьова О.В., ст. викл. каф. ХХТ
ННППІ УІПА*

В умовах становлення України, утвердження подальшої демократизації життя, радикальної соціально-економічної реформи суспільства гостро постає питання про народження громадянина нової формації, свідомого, творчого, здатного до плідної праці в різних сферах суспільного життя. У підготовці такої людини особливу роль виконує вищий навчальний заклад, де формується майбутнє нації, її суспільний і культурний генофонд, що, у свою чергу, виступає надійним чинником утвердження прогресивного в розвитку держави, удосконалення людських стосунків.

Тому виявлення специфіки соціального становлення студентів в сучасних умовах є однією із актуальних проблем педагогічної науки.

Розв'язання цієї проблеми ставить перед наукою завдання, які впливають із основних положень Закону про освіту, державної національної програми «Освіта України ХХІ століття». Зокрема, в останній чітко визначається, що в «основу національного виховання мають бути покладені принципи гуманізму, демократизму, єдності сім'ї і школи, наступності та спадкоємності поколінь».

Вища школа, беручи активну участь у вдосконаленні виробничих сил, створенні об'єкта суспільства з ринковою економікою, здійснює істотний вплив на темпи, якість і засоби реалізації соціальної і економічної політики оновлення України. Цей вплив конкретно відображається в кадровому забезпеченні соціально-економічного, науково-технічного і культурного прогресу, підвищенні культури управління і виробництва, ефективності наукових досліджень, у розвитку відповідального ставлення до праці, в підвищенні рівня освіти і кваліфікації, в рості творчої активності і духовних потреб студентів.

Щоб внесок вищої школи у кадрове забезпечення перебудови був дійовим і впливовим, необхідно здійснювати впровадження нових соціальних програм в теорію і практику соціального виховання сучасного спеціаліста.

За останнє десятиріччя докорінно змінилися цілі і завдання виховання студентської молоді, зміст цього процесу, методи і умови соціального становлення особистості. Все це потребувало певної переоцінки того стану, який склався у вищій школі, і здійснення пошуків нового підходу до вихідних позицій у вихованні студента. В результаті викристалізувався складний аспект у становленні особистості студента - соціалізація як об'єктивний соціально-педагогічний процес.

Соціалізація особистості - багатогранний, складний процес, який включає педагогічні (виховання і самовиховання) і соціальні (об'єктивні умови життєдіяльності, соціальні інститути) впливи, які відбиваються у поглядах і поведінці студентів, взаємопов'язані і виступають у сукупності, забезпечуючи як безпосередній, так і опосередкований вплив на особистість

студента. При цьому вищий навчальний заклад як соціальний інститут виступає важливим і незамінним фактором мікросередовища, індивідуалізує процес соціалізації і відіграє в ньому домінуючу роль.

Соціалізація студентської молоді - це багатогранний процес, що розглядається як важлива мета саме практичного плану.

У сучасній науці проблема соціалізації особистості студента розглядається у кількох напрямках:

а) формування студента як особистості, яка здатна виконувати функції громадянина держави;

б) формування студента як особистості, яка оволодіває нормами моралі свого народу, його національними традиціями, звичаями і вчиться використовувати їх у своїй практичній діяльності як конкретне «Я»;

в) формування студента як особистості, що готується до високоефективної праці в сфері матеріального та духовного виробництва;

г) формування студента як особистості, яка готується до виконання в суспільстві соціальної ролі інтелігенції.

У наукових працях спостерігається спроба пояснити закономірності взаємозв'язку цих кількох напрямків, що викликало необхідність дослідити ефективність дії одного напрямку через другий. Розв'язання цієї проблеми простежується в кількох аспектах:

філософському (А.Г.Асмолов, С.С.Батенін, Я.С.Гілінський, В.В.Москаленко, В.Шепель та ін.); соціологічному (І.С.Кон, А.Г.Харчев, В.М.Піча); психологічному (Б.Г.Ананьєв, А.Г.Асмолов, І.Д.Бех, А.А.Бодалєв, А.В.Мудрик та ін.); педагогічному (В.Г.Бочарова, І.Д.Зверєва, А.Й.Капська, М.Д.Касьяненко, О.А.Кузьменко, І.І.Мигович, В.О.Сухомлинський та ін.).

Результати спеціальних педагогічних досліджень різних аспектів впливу соціального середовища (сім'ї, навчального закладу і громадських організацій, культури, мистецтва, засобів масової інформації тощо) на формування особистості студента відбито у працях Н.П.Бондаренка, М.П.Іщенко, Л.Г.Коваль, О.А.Кузьменка, А.В.Мудрика, В.А.Сапогова та ін.

Проблема формування морального досвіду та ціннісних орієнтацій, «базової культури особистості як внутрішньої основи соціалізації» стала предметом досліджень І.Д.Бека, О.С.Газмана, І.О.Мартинюка, В.І.Сперанського та ін.

Отже, вивчення філософської, соціологічної, психологічної та педагогічної літератури дозволяє зробити висновок: проблема соціалізації людини досліджується досить широко. Наявність великої кількості трактувань поняття «соціалізація» свідчить не тільки про його багатогранність і певну складність, а й про те, що до цього часу цілісна і загально визнана теорія соціалізації цілком не розроблена.

Таким чином, набуття студентством соціального досвіду, моральних цінностей і успадкування духовних надбань українського народу, наукова розробка педагогічних основ соціалізації, вироблення ефективних рекомендацій значною мірою залежить від об'єктивного виявлення і

дослідження чинників, механізмів соціалізації як цілісної системи, оптимальних педагогічних умов при формуванні особистості студента.